

Prodana nevesta.

Komična opera v treh dejanjih.

Spisal K. Sabina. Uglasbil B. Smetana.

Po češkem izvirniku preložil

A. Funtek.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Národní Tiskarna“.

1893.

Osebe:

Krušina, kmet	Bariton.
Ljudmila, njega žena	Sopran.
Marinka, njiju hči	Sopran.
Miha, posestnik	Bas.
Agata, njega žena	Mezzo-Sopran.
Vašek, njiju sin	Tenor.
Janko, Mihov sin iz prvega zakona	Tenor.
Kecal, mešetar	Bas.
Vodja glumačev	Tenor.
Esmeralda, njega hči	Sopran.
Indijanec, glumač	Tenor.

Vaščani, fantje, glumači, otroci.

Kraj in čas dejanja:

Vas, o proščenji; vrši se popóldne po službi božji do večera.

Prvo dejanje.

Trg na vasi; ob strani krčma. — Proščenje.

Prvi prizor.

Marinka. Janko. Vaščani.

Zbor.

Kaj veseli bi ne peli,
Dokler Bog nam zdravje dá;
Kdo li vé, če spet veseli
Poslavimo praznik tá.

Kdor ženàt, katera vdana,
Radovanje pústi naše;
Žena v hiši gospodinji,
Mož v gostilni prazni čaše!

O joj, o joj!
Konec rádoti!
Stárost tró premnoge
Toge in nadloge.

Kaj veseli bi ne peli,
Dokler Bog nam zdravje dá;
Tisti le uživa srečo,
Kdor od žitja kaj imá.

Janko.

Kaj takó si žalostna,
Draga ti Marinka?

Marinka.

Slutnje ímam zlè —
Mati mi je pravila,
Da o próščenji poséti
Nas bodoči ženin moj —
Bog, kaj bo iz tega?

Janko.

Dobro! Nič se ga ne boj,
Jaz zaščitnik bodem tvoj,
Če le volja tvoja bo
Stala vsemu v bran krepkó.

Zbor.

Ne vzdihujta, ne tožita,
Verno se kot slej ljubita,
Ljubav zmaga stanovita!

Kaj veseli bi ne peli,
 Dokler Bog nam zdravje dá;
 Tisti le uživa srečo,
 Kdor od žitja kàj imá.

Hitro z nami k plesu, spevu!
 Ne pustita v dušo gnjevu!
 Hitro, lahkkih nog,
 Na okrog, okrog!

(Zbor odide v krčmo.)

Drugi prizor.

Marinka in Janko.

(Recitativ.)

Marinka.

Takó se torej hitro vse zgodí!
 Oh, jaz nesrečnica!

Janko.

Marinka, reci, kaj takó te pláši?
 Dej, kaj je bilo?

Marinka.

Janko, ne ostrmi!

Na ógledi bajè še danes dojde
 Kmet Miha s sinom k nam, in tukaj sta
 Že môrda.

Janko.

Ali ti, kaj jima déš?

Marinka.

Kaj jima dém? Zakaj me neki to
Vprašuješ? Ali morem biti kdàj
Čegava drugega kot tvoja? Toda
Roditelji — znaj, oče moj je vezan!

Janko.

To je, sevé, hudó.

Marinka.

Ti, Janko, si
Nekamo plašen in pobit precèj,
Kot bi se česa bal, mordà — nekoga.
Prisezi, Janko, mi, da nimaš druge
Ljubezni in zaveze druge kje!
Glej, príšla mi je misel že nekoč,
Kot bi po drugi hrepenèl!

Janko.

Nikdár!

(Arija.)

Marinka.

Če kàj takega o tebi,
Janko, zvédela bi kdàj,
Vračala bi ti s sovraštvom
Nezvestobo vekomàj!

To povej mi, Janko ljubi,
 Kaj razvnel si se takó,
 Da si rôdni dom ostavil,
 Svojcem dragim dal slovó?

(Recitativ.)

Napósled je minulost tvoja vsa
 Zagrnjena kakòr v tajnósten mrak,
 In tudi oče moj se često že
 O tem je menil.

Janko.

Meni je mladost
 Bilà pač jako bedna. Sin sem jaz
Očeta imovitega, pa mati
Umrla mi je zgodaj. Na nesrečo
 Oženi se potem moj oče drugič,
 In skoro me je mačeha pregnala
 Od dóma; šel sem v širi svet in službe
 Pri tujih sem si poiskal ljudéh.

(Dvospev.)

Janko in Marinka.

{	Mati mila, to je sreča,
	Mačeha je vir gorjá;
	Neprijazna je siroti,
	Milih ji besed ne zná.

Janko.

Bodi kakorkoli!
 Glej, ljubezni v duši
 Nama moč nobena
 Zlobna ne razruši!

Janko in Marinka.

{	Ljubav srčno sva sklenila
	In zvestobo obljubila;
	Naj živí do groba
	Nama ta zvestoba!

Marinka.

Glej, tù sta! Oče ž njima moj prihaja;
 Pač mene iščejo.

Janko.

Nečem, da me kdo uzrè;
 Z Bogom, milo ti deklè!
 Z Bogom, ne pozabi me!

(Odide; Marinka se skrije.)

Tretji prizor.

Krušina. Ljudmila. Kecal.

(Trospev.)

Kecal.

Kakor pravim vam, držite,
Kum, besedo dano;
Ker že dali ste besedo,
Pa je vse dognano.
Le verujte, kum,
Velik mi je um,
Ni žebelj, ležèč na zidu,
Kaj li druga stvar,
Ne uide bistrovidu
Mojemu nikdár.
In če hčERICA bi vaša
Bila kàj uporna,
Pázite, jaz ji pokažem,
Kaj je hči pokorna.

Krušina.

No, kaj praviš, mati?
To je meni všeč.

Ljudmila.

V jednom dnevi taka
Ne končá se reč.

Predno stalno kaj končamo,
 Vprašajmo nevesto samo,
 Če se dèkle ne upira
 In nikjer zadržka ni.

Kecal.

Kaj zadržek! Volja vaša,
 Zvitost moja vse zdrobí,
 Kar poroko nam ovira,
 Le bodite brez skrbí!

Ljudmila.

Kakšen ženin, to se vpraša.

Kecal

Kakšen ženin, kakšen ženin?
 Kaj takó-le blebetate?
 Da je dober, lahko znate,
 Če sem porok zánj jaz sam.
 Za Tobijo Miho véste,
 Ako ne, pa pravim vam,
 Da za njega domovanje
 Štiridesettisoč dam.
 Kakor pravim vam, držite,
 Kum, besedo dano;
 Ker že dali ste besedo,
 Pa je vse dognano.

Ljudmila.

V jednom dnevi taka
Ne končá se reč.

Krušina.

To je meni všeč.

Kecal.

Le verújte, kum,
Velik mi je um;
Nì žebèlj, ležèč na zidu,
Kaj li druga stvar,
Ne uide bistrovidu
Mojemu nikdár!

(Recitativ.)

Krušina.

No, res je, dobro Miho že poznam
Iz mlade dôbe; dva sinova: Janka
Ima iz prvega zakona, Vaška
Od druge žene, vènder ne poznam
Nì prvega nì drugega.

Kecal.

Takó je.

Todà pred davnimi se leti ste
Vi pred svedoki javno zavezáli,
Da daste svojo hčerko njega sinu.

Ljudmila.

In za katerega izmed obeh
Teh sinov govorite li?

Kecal.

I, kaj!

Za kóga? Saj ima le jednega —
Za Vaška! Drugi sin od prve žene
Lopóv je, potepin; kàr nič o njem
Ne vé se.

Krušina.

No, in kakšen je ta Vašek?
Zakaj privêdli niste ga s seboj?

(Trospev.)

Kecal.

Fant poslušen in navad prijaznih,
Vtipov, šal, besed ne ljubi praznih,
Kakor jagnje je mehák, kroták;
Hib, slabostij ni na njem zaznati,
Rada vsaka bi imela mati,
Da nje sin bi Vašku bil jednak!
Ni ne majhen, niti velik,
Ni debelec, niti suhec,
Niti hromec, niti gluhec,
Zvitorepec ali topec,

Zapravljivec ali skopec;
 Vse, kar zine, vse je pravo,
 Têlo mu kot lipa zdravo,
 Krasen, bôgat mu je dom —
 No, kaj dlje še pravil bom?

Krušina in Ljudmila.

Hvalna vaša je beseda
 In obema všeč seveda;
 Tudi veže nas obèt:
 Vašek bode najin zèt!

Četrty prizor.

Marinka. Prejšnji.

Krušina. Ljudmila. Kecal.

Tù gré mimo, tù gré mimo,
 Pametno ž njo govorimo!

Marinka.

Oče, mati, ali mene
 Iščeta okoli?

Kecal.

To vprašanje naj se mi dovoli:
 Ali kóga že poznaš,
 Da prav rada ga imaš?
 Glej, prišel je fant z menoj,
 Ki bi rad bil ženin tvoj!

Marinka.

Ki bi rad bil ženin moj?

Krušina.

Da ga le spoznaš,
 Rada ga imaš.

Ljudmila (tiho *Marinki*).

Če ne bode ti po volji,
 Pa mu košek daš.

Marinka.

{ Da ga le spoznam,
 { Dosti ga imam;
 { Ženin ta mi ni po volji,
 { Brž mu košek dam.

Ljudmila.

{ Da ga le spoznaš,
 { Rada ga imaš;

Če ne bode ti po volji,
Pa mu košek daš.

Krušina.

Da ga le spoznaš,
Rada ga imaš;
Če ne bode ti po volji,
Pa mu košek daš.

Kecal.

Da ga le spozná,
Dosti ga imá;
Ženin ji ne bo po volji,
Brž mu košek dá.

Kecal.

No, tedaj pričnimo,
Pismo naredimo;
Brž Marinka „dà“ naj reče,
In vse gladko se izteče.

Marinka.

To ne gré takó-le,
Kakor mislite;
Kljuká^o ima vsa ta reč,
Ki vam nič ne bode všeč.

Kecal.

Kljuka sèm in kljuka tam,
Mi zadržkov ne poznamo;
Ako jaz pomagam vam,
Z zmago, z zmago vse končamo.

Marinka.

Ímam že snubca,
Dragega ljubca!

Krušina in Ijudmila.

Íma že snubca,
Dragega ljubca!

Kecal.

Tega danes še po svetu
Pošlješ k drugemu dekletu!

Marinka

A besedo sem mu dala.

Kecal.

Na besedo nič ne damo.

Marinka.

Pismo že sem podpisala

Kecal.

Mi to pismo pokončamo.

Marinka.

Če bi šló
Kàr takó!

Kecal.

Le ravnati meni dàj,
In vse pojde, da bo kàj;
Bistri moj razum, dovtip,
Ta premaga vse na hip.
Česar nihče ne izprêde,
To moj bistri duh izvêde.

Marinka. Krušina. Ljudmila.

Česar nihče ne izprêde,
Njega bistri duh izvêde.

(Recitativ.)

Marinka.

To vém, da ne pustí me Janko moj,
Na to bi stavila glavó!

Krušina.

Če te
Pustí in če te ne pustí — kaj menim

Za to se jaz? Zavezal sem se, znaj,
Tobiji Mihi pred svedoki!

Ljudmila.

Ali,
Mož, prosim te, povej, kakov obèt
Je to?

Kecal (potegne list iz žepa).

Ná, evo črno ga na belem!
Podpisan Miha je in Krušina
In priče vse.

Marinka.

Kaj mi do tega — to
Nič ne veljá!

(Izbije mu list iz roke.)

O tem nič jaz in Janko
Ne véva in se tudi ne pustiva!

(Odide v krčmo.)

Kecal.

Oh, to je res narobe svet!

Krušina.

A dejte,
Kum dragi, kje ste li pustili Miho
In njega sina, tega častnega
In cenjenega ženina? Biló

Bi dobro, ako bi se zmenil sam
Z dekletom.

Kecal.

I, sevéda! Ali on
Ni vaje občevati z ženskami;
On sramežljiv je kakor deklica.

Krušina.

Tedaj pa težka bode mu snubitev!

Kecal.

Kum, čujte torej me, najbolje bode,
Če se sestanete kot po naključji
Tam v krčmi z Miho; ondu bode hrupno;
Ravnajo se na ples, v tem času jaz
Poiščem Janka in se zmenim ž njim.
(Odidejo na obe strani.)

Finale.

Peti prizor.

(Vaščani se zbirajo pred krčmo; starejši sédejo za mize in pijó, mlajši se pripravljajo na ples. — Balet. — Med baletom:)

Zbor.

Pridi, dèkle, pridi ročno,
Pleši, dèkle, polko skočno;

Roko v roki, náme glej,
Svet se suče ves, juhej!
Bas pritiska, cimbal cinka,
Píščal piska, struna tinka,
Pod nogó se pòd vrtí —
Ne, postati móči ni!

(Ob splošnem vriskanji pade zavesa.)

Drugo dejanje.

V vaški krčmi.

Prvi prizor.

(Na jedni strani **fantje** in **Janko** za mizo pri pivu, na drugi **Kecal**.)

Zbor.

To pivo resnično nebeški je dar,
Skrbìj in bridkostij v njem neha vihar,
Vesel je, kdor ž njim se naslaja.

Ejhuhu!

Brez piva bi svet bil puščava nam zgolj,
Neprilik na svetu je več kot dovòlj,
Bedák pa, kdor njim se udaja!

Ejhuhu!

Janko (vstane).

Ej, fantje, verujte,
Na svojo dém čast,

Da večja ljubezni
 Je sreča in slast!
 Na svetu ona je samó radóst,
 Ki s srečo napolnjuje nam mladóst.

Zbor (jedni).

Ti, Janko, zaljubljen si kàr do ušes!

Zbor (drugi).

Le glej, da ne pride gospod óni vmes!

Kecal (tudi vstane).

No, in kaj, če bi prišèl?
 Škode bi ne bilo res. —
 Dober svèt in ž njim denarci,
 To življenja ves je cvet;
 Kdor jih pametno uživa,
 Temu je igrača svet!

Zbor.

To pivo resnično nebeški je dar!

Kecal.

In denarci!

Zbor.

Skrbìj in bridkostij v njem neha vihar.

Fanko.

Ljubezen samó je radóšt!

Zbor.

Vesel je, kdor ž njim se naslaja.

Fanko.

{ Ljubezen samó je radóšt!

Kecal.

{ In denarci!

(Med zborovo pesmijo so polagoma vstopila dekleta, ki sedaj zaplešejo)

Balet (Furiant).

(Po plesu potegnejo dekleta fante iz krčme. Vsi odidejo.)

Drugi prizor.

Vašek (boječe vstopi).

Je-je ma-mamka mi
Po-po-po-vedala,
Da-da ra-rada bi
U-u-ugledala,
Ko-ko-ko bi lepó

Do-dobil ženó.
 No-no, pa se žé
 Oženim kjé.
 A-a-a če se ne,
 Pa-pa-pa oh, vsa vas
 Smija-ja-ja-jala se
 Mi bo na glas.

Tretji prizor.

(**Marinka** stopi zadi v krčmo; oba se zasmējeta, ko se ugledata.)

(Recitativ.)

Marinka.

Kaj ne, da res Marinke Krušinove
 Vi ženin ste?

Vašek (najprej boječé, potem zaupneje).

Dà-dà-dà, sem; ka-kakó to-to-to-to veste?

Marinka.

Kaj se vam to ne vidi? Zali ste
 Takó, in vse o vas le govórí
 In vas miluje.

Vašek (plašno).

Mi-miluje je ? Zakaj ?

Marinka.

Marinka vas za norca bo imela,
Ker fanta že imá.

Vašek (bedasto).

Oh, saj ne more
Imeti ga, ko mene že imá !

Marinka (se zasmije).

Vas ? Kaj pozná vas, in vi njo ?

Vašek.

Ka-ka-ka-kaj še ;
To-todà to vé, da jaz le njen sem že-že-ženin !

Marinka.

Res je, da vé, in vender se tolaži,
Da bode trla in žalila vas,
Doklèr vas v grob ne spravi !

Vašek (prestrašen).

To-to-to je groza !
A-a-a a ma-ma-ma-ma-mamica je rekla, da se
mo-mo-moram

Oženiti !

Marinka.

Kaj pak! Kaj bi se ne,
Tak ličen fant!

(Koketno.)

Saj tukaj na izbiro
Nevest je, če le hočete!

Vašek (olajšan).

O, hčem!

(Dvospev.)

Marinka.

Nvesto tukaj jaz poznam,
Ki le za vas gorí,
Ki dolgo dolgo le za vas
Srcé ji koperní.

Vašek.

O-o-oh, ti ljubi Bog,
Kakšna slast;
Ko deklè zamé
Čuti strast!
A-a Marinka pak,
Kaj bi rekla?

Marinka.

Nič, ker bi itak
Précej vam utekla.

Vašek.

Ali mamica,
Ta kričala bo.

Marinka.

Če uzrè nevesto,
Pa prestala bo.

Vašek.

Je-je-je li lepa?

Marinka.

Lepa kot Marinka.

Vašek.

In je-je li še mlada?

Marinka.

Mlada kot Marinka.

Vašek.

Ta da bi me vzela res?

Marinka.

Brez vas bi zblaznela res.
V vódo bi jo gnal obup;

Môrda bi izpila strup,
Noč in dan bi plákala,
Ker vas ni učákala.

(Dela se, kakor bi jokala.)

Vašek (ginjen)

Kaj pak jo-jočete?

Marinka.

Ker je nočete.

Vašek.

Ja-jaz bi jo htel,
Če-če bi le smel.

Marinka.

To je izgovor prazen,
In nič vam ni, da ljubi vas,
Najsi jo strè bojazen.

Vašek.

Ne, umreti ji ne dam,
Je-je li ka-kakor vi,
Rad jo že imam.

Marinka.

Jaz da bi vam prijala?

Vašek.

Pri-pri-prijala.

Marinka.

Mene da bi vzeli res?

Vašek.

Vze-vze-vze-vze-vzel!

Marinka.

Mehko z vami bi ravnala,

Kot bi vas povijala.

Ali bi vam prijala?

Mene da bi vzeli res?

Roko v roki prisezite,

Da Marinke nečete,

Da se ji na veke vekov

Odsihdob odrečete!

Vašek (se praska za ušesi).

Kaj, priseči še?

Te-tega pa že ne!

Marinka.

Kdor Marinko bode htèl,

Dneve bode zlè imèl,

Mnogo bo pri nji trpèl!
Brž se ji odrêcite,
Potlej z vâsi stêcite!

Vašek (jokavo).

Dà, pri-prisezam vam.

Marinka.

Marinki odrekam se.

Vašek.

O-odrekam se.

Marinka.

Nečem je nì videti.

Vašek.

Nì videti.

Marinka.

Nečem o nji slišati.

Vašek.

Nì slišati.

Marinka.

Nevesto tukaj jaz poznam,
Ki le za vas gorí,
Ki dolgo, dolgo le za vas
Srcé ji koperní.

Vašek.

O-o-oh, ti ljubi Bog,
Kakšna slast!

(Hoče jo objeti, Marinka se mu izvije in smehoma odteče.
Vašek za njo.)

Četrty prizor.

Janko. Kecal.

Kecal (vleče Janka s seboj).

Dàj, da s tabo govorim,
Fant moj ljubeznivi!

Janko (se brani).

Rajši naj še posedim
Kje pri svojem pivi.

Kecal.

Ali pa poznaš me, he?

Janko.

Ne, te časti nimam še.
In kàj vi poznate me?

Kecal.

Slišal sem, da vrl si fant,
Spoštovanja vreden,
A v ljubezni si
Vse premalo zveden.
Dej, imaš li kàj denarja?

Janko.

Saj se žéni marsikdó
Brez denarja, na rokó,
A deklè spet preudarja,
Če je ženin fant za njó.

Kecal

Véruj, dobro svet poznam,
Teh izkušenj že imam:
Brez denarja zakon sam
Gnezdo le je zlosti,
Bede in bridkosti.

(Postavi stol in séde.)

Kje, odkod
 Tvoj je rod?
 Svèt je moj kàj vreden,
 Ker sem dobro zveden.

Janko.

Daleč je do nas, gospod,
 Do moravske meje!

Kecal.

Ondu kam se pojdi ženit,
 Tù dekleta, fant,
 Niso nič za té.

Janko.

Môrda, kar je drugih kjé,
 Moja pa Marinka,
 Ta je vseh jedinka,
 Najkrasnejši dijamànt!

Kecal.

Kdor ima deklè,
 Hvali jo nad vse;
 Sreče od dekleta
 Mnogo si obeta,
 Mnogo slast;
 Potlej pa se stidi,

Ko napósled vidi,
V kakšno šel je past.

(Vstane.)

Potlej se kesá,
Ali kaj izdá
Kes prepozni tá?
Beden in bolan
Toži noč in dan,
A zaman.
Pametni pa mož,
Ta ravná oprezno
In pred svatbo še
Vse presodi trezno;
Vpraša se, kaj to
Dalo bo dobrot,
In če nič, lokàv
Gré ti svojo pot!

Janko.

Ne umejem, kaj imate,
Niti kaj bi radi s tem?

Kecal.

Dečko, to, da záte
Za nevesto boljšo vém.
Vém za mladenko, ta je bogata,
Dom dobode, blága, srébra, zláta;

Dve íma kravi, lepe teličke,
 Goske in race, tolste prašičke;
 Kos íma pólja, skrinjo novo še,
 To bi bilo nekaj, fant, kàj ne?

Kecal in Fanko.

Vém }
 Vé } za mladenko, ta je bogata,
 Dom dobode, blága, srébra, zláta;
 Dve íma kravi, lepe teličke,
 Goske in race, tolste prašičke;
 Kos íma pólja, skrinjo novo še,
 To bi bilo nekaj, fant, kàj ne?

(Recitativ.)

Kecal.

Če odpoveš Marinki se, pa précej
 Ti nekaj plačam — evo, tukaj ti
 Dam roko; sto forintov, če odstopiš,
 Ti dam.

Fanko.

Le sto forintov? Jako malo
 To za ljubezen takšno! Ne, takó
 Cenó je ne prodam!

Kecal.

No, torej tudi
 Dam dvesto.

Janko.

To je tudi vse premalo.

Kecal.

No, torej tristo, to pa le zatorej,
Da bilo bi brez nepotrebnih pravn;
Če nì tega ne vzameš, pazi, pazi,
Naj stane nas karkoli, mi te že
Napósled spravimo kakó odtod.
Pa pot ubereš brez neveste, sam,
In brez stotakov.

Janko.

Ej, a kdo teh tristo
Izplača mi?

Kecal.

Jaz sam.

Janko (navidezno začuden)

Kaj, vi? Mordà
Kàr záse? Vam pa ne prodam Marinke,
Ne, nì za milijon!

Kecal.

Eh, kaj li kvasiš?
Saj záse je ne maram, meni je
Dovòlj že jedne. Kaj ne véš, za sina

Le mešetarim, za Tobijo Miho!
 Ko bode stvar potrjena, dobiš
 Tristó, a potlej, hajdi, brž odtod!

Janko.

No, torej bodisi! Tristo je tristo —
 Odštejte novce mi, pa bode konec.
 A to vam pravim, da je nihče drug
 Ne smé dobiti, mile te Marinke,
 Kot sin Tobije Mihe le; sicèr
 Pa iz vsegà ne bode nič.

Kecal.

Sevéda,
 Moj ljubček zlati, da je ne dobode
 Drug nihče nego Mihov sin!

Janko.

In jaz
 Nikomur drugemu je ne pustim
 Kot sinu Mihovemu. V pismu si
 To pridržujem.

Kecal.

Pismo narediva
 In priče précej poiščiva.

Janko.

To bi

Še prosil . . .

Kecal.

Kaj?

Janko.

Zapišite še ondu,

Kadàr Marinka si in Mihov sin

Podasta dné poročnega rokó,

Da oče Miha več Marinčinega

Očeta za denarje terjati

Ne smé. Vse je do čista poravnano.

Kecal.

No, dobro je, to tudi v pismo dam.

(Zadovoljen odide.)

Peti prizor

Janko (sam).

Zvéš li, komú si

Kupil nevesto,

Jezen domóv se

Vrneš na cesto!

Kdo li verjame,

Da bi prodal
 Svojo Marinko,
 Ljubo Marinko,
 Srca jedinko?
 Zánjo prebijem
 Boj in vihár,
 Zánjo le žijem
 Zdaj in vsekdar!
 Nì za tisóče
 Nje ne prodam,
 Saj nji jednake
 V svetu ne znam!
 Srčno ljubezen,
 Pač le srcé
 Vrača jednako,
 Ceniti vé!

Šesti prizor.

Kecal privêde **Krušino**. Za njima **vaščani**. **Prejšnji**.

Kecal.

Bliže pridite,
 Da vsi vidite;

Vsak naj vidi, vsak naj sliši,
Vpričo vas se pismo spiši.

Zbor.

Vsak naj sliši,
List se spiši.

Kecal.

Tù sèm v to pismo
Vse naj se dene,
Kar se ukrene.

Zbor.

Vse naj se dene,
Kar se ukrene.

Kecal (séde za mizo in piše).

S tem izjavljam na tem mesti,
Da odrekam se nevesti.

Zbor.

S tem izjavlja na tem mesti,
Da odreka se nevesti.

Fanko.

Vender smé jo le dobiti
V zakon prečastiti,
Vzorni sin Tobije Mihe.

Kecal.

Dobro, sin Tobije Mihe.

Janko.

Če jo namreč rad imá
In srcé ji svoje dá;
Če izreče sam takó,
Da jo vzame za ženó.

Kecal.

Vse storjeno,
Kot rečeno.

Zbor.

Je li možno,
Da ustopa
Ljubico?

Krušina (Janku).

Kdo bi mislil, da takovo
Dobro ti srcé imaš!
Da otél bi nas neprilik,
Dobrovoljno se podaš.

Kecal.

Pa še nekaj treba znati,
Predno môči je končati:

Če odstopi Janko,
 Smo se zavezali,
 Da mu tri stotake
 Bomo izplačali.
 Za tristó se je podal
 In Marinko nam prodal.

Zbor.

Oj, sramota, res sramota,
 Da prodat nevesto gré!

Krušina (Janku).

Hvalo jaz prekličem spet;
 Takovega potepina,
 Kot si ti, ni videl svet!

Kecal.

Punctum, satis.
 Pesek še na to;
 Zdaj podpišite,
 Najprej ti, moj Janko,
 Potlej priče.

Janko (podpiše).

Rad podpišem — Janko Gorján.

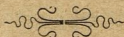
Krušina (podpiše).

Res, kàr nič ni meni žal,
Saj sem vender te spoznàl!

Zbor.

Dèkle je prodal
Za tristo;
Res ni bila draga —
Sram ga bodi! —

(Zavesa pade)

Tretje dejanje.

Prizorišče kakor v prvem dejanji.

Prvi prizor.

Vašek.

Vašek (jako potrt).

To-to mi glavo be-bega,
Ka-kaj me čaka zle-zlega —
Če-če mi strup gorju-jupi
Re-res natoči v ku-kupi!
S čim-čim naj se ute-te-te-tešim,
S čim-čim življenje re-re-rešim?
To-to mi glavo be-bega,
Ka-kaj me čaka zle-zlega!

Drugi prizor.

Prejšnji. Vodja. Esmeralda. Glumači. Plesalke i. t. d.

Vodja (izklicuje).

Naznanja se občinstvu slavnemu,
Da bode na proščenji danes tukaj
Izvajala se znamenita igra,
Ki tù je nihče videl ni doslej,
In to na tleh, na konji in vrvéh.
(Fanfara.)

Med drugimi gospica Esmeralda,
Domá iz Salamanke v Španiji,
Napravljala bo drzovite skoke,
(Fanfara.)

A Indijanec z otahitanskih
Otokov, petstotisoč milj odtod,
Požiral bode vilice in nože.
(Fanfara.)

Napósled še nastopi čudovit
Amerikanski medved, ki občinstvu
Častitemu se bo razkazoval
Z dresiranimi vajami; potem
Pa še z gospico Esmeraldo k sklepu
Zaplesal preumeten španski ples.
K predstavi tej ves slavni publikum
Pozivlje se kàr najponižneje.

Todà izkušnjo naj občinstvo slavno
Uzrè takoj — holá, holá, naprej!

(Balet in produkcija glumačev, ki potem odidejo. Vaščani
za njimi.)

(Recitativ.)

Vašek (ki je ves čas kakor zamaknjen gledal Esmeraldo).

Ej-ej-ej-ej, to bode krasno! Ta-tale Indijanka,
Kakó ima no-nožice lepe!

Esmeralda.

Ali

Gospod nas tudi počastí potem?

Vašek.

Se-sevéda! Rad bi vi-vi-videl vas na vrvi!

Tretji prizor.

Indijanec (priteče preplašen). **Prejšnji.**

Indijanec.

O joj, gospod ravnatelj, čujte me!
Kakova je nesreča to! Francè
Napil se je tam v krčmi dólenji,

Takó, da niti ne stojí na nogah,
Kaj li, da bi medveda delal danes
Takó pijan!

Vodja.

Ej, vraga, vraga, naša
Najlepša točka! Brez medveda — to
Ni nič. Da ples bi španski se ne plesal?
Ne, to ne more biti in ne smé!
Poiščimo si hitro drugega,
Mordà kje v vási bil bi takšen fant.

Indijanec.

Ta bi kàj blebetal, ljudje pa bi
Smijali se, in kje ga tudi vzeti?
Prav mora biti rasel, da medvedja
Bilà bi koža ravno zánj; že ljudstvo
Ondot se zbira, več ne bode časa
Kogá iskati kje.

Vodja.

No, kaj pa ti
Déš, Esmeralda?

Vašek.

Oh, to-to-to je mladenka!
To-to bi takoj si vzel; to bi-bi-bi-bila bi
Radóst; kàr vsa-vsa-vsa vas bi bi jo gle-gle-gledala!

Esmeralda.

Vi meni priijate, in jaz bi tudi
Vas vzela.

Vašek.

Ka-kaj, da vze-vzeli bi me res?

Indijanec.

No, temu-le medvedja koža bi
Pristajala, kot bi prirasla nánj!

Vodja.

Vi pojdite in kličite po vási,
Jaz pa v tem času se z gospodom zmenim.
(Indijanec odide.)

Tedaj, gospodek! Ako Esmeralda
Vam prija, morete dobiti jo,
Kàr z nami danes pojdite igrat,
A drugo se storí samó po sebi.

Vašek (veselo iznenádejan).

Kaj? Jaz igrat?

(Žalostno.)

O-o-oh, tega pa ne znam!

Esmeralda.

Vsegà vas ljúbav moja naučí.

Vašek.

Oh, ljúbav, to je krasno!

Vodja.)*

Dobro se
Pri nas vam bo godilo; novcev mi,
Dolgóv dovòlj imamo, jesti, piti,
Kar poželimo, in slobodni smo
Vsekdár. Sloboda pa umetniku
Pomeni mnogo! Znajte, sploh je stan
Komedijašev prvi med stanovi,
Kumstos kumstorum, kakor se latinski
To pravi. Vsi ljudje do malega,
Vsakdo po svojem, so glumači zgolj,
Le da vsak ne umeje zvrševati
Komedije te dobro kakor mi.*)

Esmeralda.

No, torej, ljubček moj, bodite naš,
Ljubezen vam zamena sladka bo.

Vodja.

Saj niste vezani, poskusite
Vsaj srečo, danes morda, enkrat le.

*) Lahko izostane.

Esmeralda.

Le danes, danes, zlati moj, potem
Pa bodem vaša.

Vašek.

Ka-kaj pa bi igral?

Esmeralda.

Kankan.

Vašek.

Ka-ka-kankan? Kaj pa je to?

Esmeralda.

No, dà,
Plesala bova, z vami jaz, vi z máno.

Vašek.

A mo-mo-moja mama . . .

Esmeralda.

Ta vas ne spozná.

(Dvospev.)

Esmeralda in vodja.

{ V ličnega medveda
Naredimo vas,
| Okrog vrata damo

| Pozlačen vam pas.
 | Krinčica prelepa
 | Skrije lice vam,
 | Čevlje mehke damo
 } Na nožice vam.
 | Kakor Amor boste
 | Medved novi naš,
 | Svet bo vriskal, kadar
 { Ples bo gledal vaš.
 (Esmeralda in vodja odideta.)

Tretji prizor.

Vašek. Précej nató **Miha, Agata in Kecal.**

(Recitativ.)

Vašek.

Oh, ne-ne-nesrečnik jaz! Vsa-vsa-vsaka hoče me
Lju-lju-ljubiti, umoriti!

Agata.

Ej, zakaj
Vzdihuješ, Vašek? Sinček moj, veselo!
Oženi se, dej, pa ti bode dobro
Na zemlji!

Vašek.

Ja-ja-jaz bojim se!

Agata.

Česa bi se

Bal, ljubček moj! Saj se nič hudega
Ne more ti zgoditi. Ženo, glej,
Dobodeš, in to je najlepša stvar
Na svetu.

Kecal.

Dà, takó je! Vašiček podpiše
To pismo, potlej pa vse bode v redu.

Vašek.

A ka-kaj podpi-pi-šem naj?

Miha.

To, da Marinko
Krušinovo si vzameš za ženó.

Vašek.

Ja-jaz ne-ne-ne-nečem je!

(Ensemble.)

Agata, Miha in Kecal.

Kaj, kaj je, neče je?

A kaj se je zgodilo?

Dej, Vašek, dej, kaj misel to

V glavó ti je ubilo?

Vašek.

Tr-tr-trpinčila bi mene zlá
In zaudala mi mordà.

Agata. Miha. Kecal.

Kakó neumna misel!
Dej, kje si to pobral?

Vašek.

Ne-ne-nekdó je danes to dejal.

Agata. Miha. Kecal.

Kdo bil je ta hudobnik?

Vašek.

Bilà je de deklica.

Agata. Miha. Kecal.

Kaj je povedala?

Vašek.

Oh, lepa je in rada me i-i-imá!

Agata.

Jo li poznaš?

Vašek.

Ne, nič!

(Odide.)

Kecal.

(V tem skriva se sleparstvo!
A nihče drug ni
Kot óni hlapec v tem.
No, jaz že vse pozvem!

Agata. Miha.

(V tem skriva se sleparstvo!
A nihče drug ni
Kot óni hlapec le.
No, on že vse pozvé!

Četrty prizor.

Marinka. Krušina. Ljudmila in prejšnji. Pozneje Vašek.

Marinka (hitro vstopi, za njo Krušina in Ljudmila).

Ne, tega ne verjamem,
To vse ni res, ni možno!
Moj Janko ni nikoli
Ravna takó brezbožno!

Krušina.

In vender res je vse!

Kecal.

O čem li dvoji še?

Krušina.

Da jo prodal je prej.

Kecal.

Tù je podpisan, glej!

(Pokaže na list.)

Stotake tri mu damo,
Potem pokòj imamo.

Marinka.

Oh, kakšna je sramota to!
Oh, moško, moško ti srcé!
Prisezal je, da žrtvoval
Na svetu vse bi rad zamé!

Krušina.

Marinka, ne žaluj!
Sedaj vsaj dobro véš,
Da njemu níkdar več
Zaupati ne smeš'

Kecal.

Le brž podpiši to, deklè,
In Vašek tudi — kje pa je?

Ljudmila.

Ej, ondu spet pri plotu
Zijoč po vási zrè.

Marinka.

Jaz níkdar ne podpišem —
Kaj, Vaška vzamem naj?
To rajši pač ostanem
Samica vekomaj!

Krušina. Miha. Agata. Kecal.

Možitev, to ni Bog vé kaj.
Le hitro se, deklè, udaj!

Kecal.

Vašek, hej, čuj, Vašek moj,
Pojdi sèm, pri nas postoj!

Vašek (pride, nejevoljno).

Ka-ka-ka-kaj pa je že zopet?

(Ugleda Marinko, veselo osupel.)

Oh, ta ta-ta-ta je bila!

Ljudmila. Agata. Krušina. Miha. Kecal.

Kaj, Marinka? Dobro glej,
Ta splašila te je prej?

Vašek

Ta dejala je, prav tá,
Da me vzame za možá.

Ljudmila. Agata. Krušina. Miha. Kecal.

Marinka to je, no,
Ki žena tvoja bo.

Vašek.

Ta, ta je meni všeč.

Kecal.

No, torej brez ekscesov
In tudi brez procesov
Podpišita to reč.

Marinka (jokaje).

Dajte, da premislim
Vsaj še kratek hip!

Ljudmila. Agata Krušina. Miha. Kecal.

Marinka, le pomisli dobro vse,
Glej, sreča, radost čaka te, deklè;
Pred sabo lep in vaben pot imaš,
Le pazi, da se trmi ne udaš!

Marinka.

Dà, vse pomislim dobro, vse!
(Vsi odidejo razven Marinke.)

Peti prizor.

Marinka (sama).

Oj, to bolí, oj to bolí,
Ko ljubav se razdere!
In vender ne verujem še,
Kar tam se v pismu bere!
Oh, govoriti moram ž njim,
Mordà ne vé ničesar sam —
Oh, da v tej stvári žalostni
Vendèr resnico že spoznam! . . .
Ljubezni sèn je krasen bil,
Lepó se je razcvital
In nad ubogim srcem mi

Kot tiha zvezda svital.
 Kakó sem o veselih dneh
 Nevesta jaz sanjala!
 A hipno je prihrul vihar,
 Ljubáv je moja pala . . .
 Ne, saj ni možno táko zlò,
 Ljubezni ni okanil;
 Jokala zemlja bi z menoj,
 Ko bi takó me ranil!

Šesti prizor.

Marinka. Janko.

Janko (pride veselo).

Marinka, ti moj srčni žar,
 Ti zvezda moja mila,
 Povej, kakó li vsa ta stvar
 Bo nama se zvršila?

Marinka.

Pojdi! Z menoj si se igral,
 Sramotno si ravnal,
 Ponižal sebe, svojo čast,
 Srcé prodal to drugim v last.

Dej, ali res je ali ne?
Dej dà, dej ne — to bodi vse!

Janko.

Dovôli, da izgovorim —

Marinka

Ničesar čuti ne želim.
Kaj res je v pismu tisto?

Janko.

No torej, res je čisto, čisto!

Marinka (jokaje).

No, pa odtod v drug pojdi kraj
In več se ne prikaži.

Janko.

Vsaj jeden še poljub mi daj,
Da srd se tvoj ublaži.

Janko.

Ljubezni več med nama ni,
In jaz si Vaška vzamem.

Janko (se smeje).

Hahá, ej, to bi bila burka res
Kot kdaj v predpustu samem.

Marinka.

Kaj, ti se smeješ mi celó?

Janko.

Lahkó se pač, to rečem.
Dovôli, da izgovorim —

Marinka.

Poslušati te nečem.

Janko.

Kaj, taka si, da ne želiš
Nì zvédeti resnice?
Kakó bi gledal tebi kriv
Takó naravnost v lice?

Marinka.

Vém dobro, da ne govoriš,
Nezvestnik ti, resnice;
Nikdár več, dokler bodeš živ,
Ne hôdi mi pred lice!

Sedmi prizor.

Kecal. Prejšnja.

(Recitativ.)

Kecal.

Glej, glej, fantiček, čakaš že denarjev?
Nekoliko potrpi še; kadàr
Že pismo bo podpisano, prejmeš
Na krajcar, kar ti gré.

Marinka.

To je ostudno!

Kecal.

In kaj pa ti? Dej, deklica, kaj vzameš
Sinú ti Mihovega?

Janko.

Kaj pak, to
Sevé, da si ga vzame, in nihče
Nje drug ne smé dobiti, to prisezam.

Kecal.

Ti vrl si fant in pameten si tudi.

Marinka.

Nesramnik si, lažnik! Ne, zdaj nalašč
Ne vzamem Vaška in najsì umrèm
Pri tej-le priči.

Janko.

Kaj pa daste mi,
Če jo pripravim, da bi vzela sina
Mihovega?

Marinka.

Kaj déš? Ti bi me k temu
Še nagovarjal? Take podle duše
Svet videl, slišal ni, odkar stojí!

(Trospév.)

Janko.

Uteši se, deklè ljubó,
In meni le verúj zvestó!
Saj ti ne véš, jaz dobro vém,
Kaj skriva se blaginje v tem!
Sin Mihov ljubi te vsekdar,
Srcé mu záte bije,
Verjemi, ž njim le sreče žar
V življenje ti prisije!

Marinka.

Gorjé, gorjé, od teh besed
Brezupna še umrèm.

Kecal.

Jaz nisem čul modrejših pred
In vse mu prav dajèm.

(Roditelje pokličimo
In priče vse na mesto,
Da vsemu pregovarjanju
Že konec bo z nevesto.

Marinka.

(Roditelje pokličem jaz
In znanke vse na mesto,
Da konec tej neumnosti
S prodano bo nevesto.

Janko.

(Roditelje pokličite
In priče vse na mesto,
Da konec tej komediji
S prodano bo nevesto.

(Kecal odide.)

Janko.

Kàj res ničesar še ne véš?

Marinka.

Proč! Čas je že, da greš!

Finale.

Osmi prizor.

Agata. Ljudmila. Krušina. Miha. Kecal. Zbor in prejšnja.

Zbor.

Reci, Marinka, nam, kaj in kakó,
Ali vse, reci, končá se lepó?

Marinka (záse).

Osvetim se, pa naredim,
Česar on sam ni menil.
O, krivo, krivo, Janko, si
Mladenko svojo cenil! —
Dà, jaz storim, kar hočete!

Zbor.

Oj, hvala ti, Marinka!
Končan prepír je in nemir,
In skoro bo poročni píř.

Janko (stopi naprej).

Res, skoro dojde tisti čas,
In vsak vesel bo izmed vas.

Agata in Miha.

Glej, Janko! Kje se ta je vzel?

Janko.

No, oče, dobro dolgo je,
Odkar že hodim tù in tam,
A zdaj je vender čas, bi del,
Da grem domóv in pridem k vam.

Kecal.

Kaj, je li res in sèn nikak,
Da bi ta prosti potepin
Bil Janko, starši Mihov sin?
Saj deli so, da je vojak!

Janko.

Očeta res sem Mihe sin,
Kot vidite, in ne vojak,
Dasi sem mnogo se boril
Povsod z usodo, kjer sem bil.

Agata.

A časa si dovòlj imèl
Postopati po tujem.

Janko.

Ej, to vam rad verujem,
Da dobro nisem vam došèl.

A kaj! Na to prav nič ne dam:
Do ljube pravo pa imam,
Jaz sin očeta Miha sam!

Agata.

To je sleparstvo! To ne gré!

Janko.

Sleparstvo? Ne, zvijača le.
Kar v pismu je, to veže!
Pred sabo dva, Marinka, glej,
Kdo srečen bo takó, povej,
Da svoj namen doseže?

Marinka (ga objame).

Oh, zdaj umejem vso to stvar —
Dà, tvoja sem vsekdar, vsekdar!

Kecal

Oj, človek ta je ptiček zrel,
Tak sam bi hotel biti;
Zvijačno me je v past ujel,
Imé, ugled in čast mi vzel,
Ne vém več, kaj storiti!

Miha (Kecalu).

No, reči moram, všeč
Močno mi je vaš um!

Agata.

Recimo: glupo reč
Napravili ste, kum!

Marinka. Janko. Ljudmila. Krušina.

To moram reči, vseč
Močno mi je vaš um.

Zbor.

Recimo: glupo reč
Napravili ste, kum!
(Kecal srdit pobegne.)

Deveti prizor.

(Hrup za prizoriščem. Dečki tečejo čez pozoruico. Jeden kriči: »Bežite, medved je utekel!« Drugi: »Medved se je splašil; ravno sèm beži!«)

Vašek. Prejšnji.

(Recitativ.)

Vašek (priteče za medveda oblečen, strga si kožo z glave in zapoje:)

Ne-ne bojte se, jaz nisem medved, ne
Ne-ne, Vašek sem!

Agata.

Prismoda, kaj uganjaš
Ondot? Oj, te sramote! Hitro se
Poberi, sleci že to maškaro!
(Vleče Vaška s seboj.)

Krušina.

No, zdaj, kum Miha, menda vidite
Samí, da Vašek za Marinko ni.
Saj nima še razuma! Pómníte,
Kum Miha, Janko je vaš sin po rôdu.

Ljudmila.

Da ga imate zopet,
Bogá za to hvalite;
Podajte v spravo mu rokó
In ž njim se pomirite!

Miha.

No, da vse bode srečno v kraju,
Bog blagoslovi vaju!

Vsi in zbor.

Srečno stvar je dokončana,
Zmaga je ljubezni dana;
Pojmo, da zvení okrog:
Zaročenca žívi Bog! —

Konec.

